

KARTA DYSKUSJI DO FILMU: „Niebezpieczeństwo jednej historii” O naszych nieuświadomionych stereotypach

CEL DYSKUSJI

Podniesienie świadomości o zagrożeniach płynących z patrzenia na świat przez pryzmat stereotypów, powielania stereotypów. Uwrażliwianie na stereotypy pojawiające się w mediach. Zachęcenie do krytycznej analizy przekazów medialnych powielających stereotypy.

PRZY JAKICH TEMATACH MOŻESZ WYKORZYSTAĆ TEN FILM I KARTĘ DYSKUSJI?

Tematy związane ze stereotypami, uprzedzeniami i dyskryminacją, mechanizmami funkcjonowania mediów, literaturą współczesną, (post)kolonializmem, tożsamością.

O MÓWCZYNI (PRZECZYTAJ WCZEŚNIEJ, ABY DOWIEDZIEĆ SIĘ WIĘCEJ)

Chimamanda Adichie (czyt. Czimamanda Adiczi) oficjalna strona: <http://chimamanda.com/about-chimamanda/> (po angielsku)
https://pl.wikipedia.org/wiki/Chimamanda_Ngozi_Adichie (po polsku)

Nigeryjska pisarka od lat mieszkająca i wykładająca w USA. Zdobywczyni wielu nagród, w tym za powieści dostępne także w języku polskim, m.in. Fioletowy Hibiskus, Połówka żółtego słońca, To coś na Twojej szyi, Amerykaana.

PRZED ROZPOCZĘCIEM DYSKUSJI

Wydrukuj dla wszystkich osób uczestniczących transkrypcję wystąpienia Chimamandy Adichie, ustaw krzesła w półokręgu (aby wszyscy mieli dobry widok ekranu).

LINK DO TED TALK

(czas trwania 18min 49s, włącz polskie napisy):
www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story/transcript?language=pl

PAMIĘTAJ!

Jako osoba prowadząca możesz zdecydować, które pytania zaproponowane poniżej wybierzesz do dyskusji i w jakim momencie dyskusji one padną (nie musisz trzymać się zaproponowanego porządku). Czuwaj nad tym, aby w trakcie dyskusji osoby uczestniczące nie oceniały siebie nawzajem, wypowiadały się w sposób osobisty, nie przerywały sobie. Nie ma dobrych i złych

odpowiedzi na pytania w dyskusji - są różne perspektywy patrzenia na ten sam temat. Na zakończenie zarezerwuj sobie kilka minut, żeby podsumować dyskusję, zebrać najważniejsze wnioski, odnieść się do celów, zamknąć dyskusję i podziękować osobom uczestniczącym za obecność i aktywność. Rekomendujemy wydrukowanie uprzednio wybranych pytań i pozwolenie osobom uczestniczącym na chwilę indywidualnego przemyślenia i zapisanie odpowiedzi przed rozpoczęciem dyskusji.

CO POWIEDZIEĆ PRZED PROJEKCJĄ FILMU?

Czy zastanawiałeś/aś się kiedyś jak historie, które słyszysz wpływają na Twoje postrzeganie świata? W swoim wystąpieniu Chimamanda Adichie, pisarka pochodząca z Nigerii, mówi o tym, jak spojrzenie przez pryzmat „jednej historii” wpływa na to, jak widzimy różne kultury, innych ludzi i samych siebie. Jakie niebezpieczeństwo kryje w sobie „jedna historia”? Jak „jedna historia” może zmienić się w JEDYNĄ historię?

DYSKUSJA PO FILMIE

Jak się czujesz po obejrzeniu tego wystąpienia? Co zrobiło na Tobie największe wrażenie? Co było dla Ciebie zaskakujące?

PYTANIA OGÓLNE - ROZUMIENIE WYSTĄPIENIA:

- » Jak rozumiesz pojęcie „jednej historii”, o której mówi Adichie?
- » Jaką „jedną historię” miała na myśli Adichie na podstawie swojego doświadczenia z czytaniem brytyjskich opowieści dla dzieci? Jak to wpłynęło na jej twórczość w dzieciństwie? Co spowodowało, że zaczęła inaczej opisywać swoich bohaterów?
- » W jaką „jedną historię” wierzyła współlokatorka Adichie z czasów jej studiów w USA?
- » Jak Adichie opisuje historyczną „jedną historię” dotyczącą Afryki? Skąd wzięła się ta „jedna historia”?
- » Dlaczego Adichie nie miała „jednej historii” dotyczącej USA?
- » Jacy/Jak różnorodni są bohaterowie/ki książek, które czytasz lub filmów, które oglądasz? Czy masz dostęp do „wielu historii”?

CYTATY

Jak osoby uczestniczące rozumieją poniższe sformułowania? Jakie skojarzenia w nich wzbudzają poniższe fragmenty wypowiedzi? Porozmawiajcie o każdym osobno, albo wybierzcie wspólnie jeden, na temat którego chcecie dyskutować. Możesz wydrukować cytaty na osobnych kartkach i powiesić w kilku miejscach w sali, a następnie poprosić osoby uczestniczące, żeby ustawiły się przy tym cytacie, o którym chcą dyskutować.

„Niemożliwe jest rozmawianie o jednej historii bez poruszania tematu władzy. Jest takie słowo, o którym myślę za każdym razem rozważając rozkład sił na świecie - to „nkali” W wolnym tłumaczeniu oznacza: „bycie lepszym od kogoś innego”.

„Jedna opowieść rodzi stereotypy. A problem z nimi nie polega na tym, że są nieprawdziwe, ale na tym, że są niekompletne. Sprawiają, że jedna historia staje się jedyną”.

„Władza to nie tylko opowiadanie o innych, ale także opowiadanie w sposób definitywny”.

„Konsekwencją jednej opowieści jest odzieranie ludzi z godności. Trudno jest rozpoznać innych, jako równych, kiedy podkreśla się tylko różnice, a nie podobieństwa”.

„Historie są ważne. Wiele historii jest ważnych. Używano ich by odczłowieczać i wzbudzać złość. Ale dają też one wiarę, siłę i pokazują ludzkość. Opowieści potrafią pozbawić ludzkiej godności. Potrafią również ją jednak uleczyć”.

„Odrzucając jedną historię, uświadamiając sobie, że nie istnieje tylko jedna strona, nie ważne, o jakie miejsce chodzi, zyskujemy rodzaj raję”.

PYTANIA POGŁĘBIAJĄCE TEMAT

- » Czy „jedna historia” zawsze jest wycinkiem prawdziwej rzeczywistości? A co jeśli „jedna historia” jest zmyślona? Jak mogą czuć się ludzie, o których powtarza się „jedną zmyśloną historię” i nic innego? Czy potrafisz podać przykład takich ludzi/takiej grupy?
- » „Gdyby nie dzieciństwo w Nigerii, moja wiedza o Afryce pochodziłaby z popularnych obrazków”. Jak Afryka przedstawiana jest w Twoich podręcznikach? A jaki obraz Afryki wyłania się z lektur szkolnych? Czy możesz podać przykłady? Czyjego głosu (jakich bohaterów/ek) brakuje w Twoich podręcznikach/lekturach szkolnych?
- » Współlokatorka Adichie była zdziwiona, kiedy dowiedziała się, że Adichie słucha Mariah Carey, ponieważ spodziewała się usłyszeć od niej nagrania „muzyki plemiennej”. Jakbyś się czuł/a, gdybyś był/a postrzegany/a przez pryzmat polskiej muzyki ludowej?
- » Adichie podczas pobytu w Meksyku uświadomiła sobie, że miała „jedną historię” dotyczącą Meksykanów - widziała ich jedynie przez pryzmat nielegalnej migracji do USA, która była szeroko komentowana w mediach. Przypomnij sobie sytuację, w której miałeś/aś pewne wyobrażenie o jakiejś osobie/miejscu, które w rzeczywistości okazało się być zupełnie inne. Czy udało Ci się przezwyciężyć jakąś „jedną historię”?
- » Jaką „jedną historię”/stereotyp/etykieta mają o Tobie inni? Jaką „jedną historię”/stereotyp/etykieta mają o Was (Waszej klasie/gimnazjalistach/licealistach/mieszkańcach tej miejscowości/chłopakach/dziewczynach/Polkach i Polakach) rodzice, nauczyciele, media? Jakie są inne historie o Tobie/o Was?
- » Jak „jedna historia” o Tobie może ograniczać Twój rozwój? W jaką „jedną historię” o sobie uwierzyłeś/aś i taki/a się stałeś/aś? Może był to stereotyp dotyczący Twojej płci albo bycia kiepskim z jakiegoś przedmiotu?
- » Jakie „pojedyncze historie” istnieją obecnie w powszechnej opinii? Co możemy zrobić, żeby pokazać bogatą złożoność świata?
- » Skąd możemy czerpać wiedzę, aby mieć bardziej rozbudowany obraz świata? Gdzie możemy szukać obrazów, których brakuje w popularnych przekazach medialnych i podręcznikach?

PRZYDATNE DO PODSUMOWANIA DYSKUSJI

Aby ograniczyć postrzeganie świata przez pryzmat stereotypów, ważne jest budowanie historii pokazujących różne perspektywy patrzenia na dane miejsce/osoby/kulturę. Ważna jest też świadomość, kiedy posługujemy się stereotypami i świadomość tego, skąd one się wzięły. Nie chodzi o to, żeby mieć poczucie winy, że mamy stereotypy, ale o zachowanie otwartości umysłu i uważności na różnorodność narracji, o aktualizowanie wiedzy. Wielość historii o danym miejscu/osobie przybliży nas do siebie dając większą ilość punktów odniesienia.

Napisz nam jak udała się dyskusja: edukacja@pah.org.pl (chętnie zobaczymy też relacje zdjęciowe i filmowe). Zaangażuj się w działania edukacyjne Polskiej Akcji Humanitarnej: www.pah.org.pl/edukuj

.....

Opracowała: Krystyna Jędrzejewska

Konsultacje: członkowie i członkinie sieci trenerskiej Polskiej Akcji Humanitarnej

Korekta: Dominika Kamińska

Skład: Monika Wiśniewska

Karta powstała w ramach projektu „Narzędziownik krytycznego/ej edukatora/ki” współfinansowanego w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Karta jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Polskiej Akcji Humanitarnej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2017. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/>